

## ידיעות במשפט

הוכן על-ידי המכון למחקרי חקיקה ומשפט השוואתי,  
הפקולטה למשפטים, האוניברסיטה העברית

### ביטוח

ארה"ב: ביטוח תאונות דרכים

המפקח על הביטוח במדינת ניו-יורק הציע למושל המדינה לבטל את ההסדר הקיים בפיצוי נפגעי תאונות דרכים במדינה המבוסס על רשלנות הנהג, ולהנהיג הסדר חדש אשר על פיו יפוצו הנפגעים מבלי לייחס חשיבות לאשמתו של הנהג. לפי ההצעה בעל המכונית יהיה אחראי אחריות מוחלטת לגזקי גוף ורכוש הנגרמים על-ידי מכוניתו פרט לגזקים הנגרמים למכונית הזולת ולנוסעים במכונית הזולת. יחד עם זאת תוטל על בעל מכונית חובת ביטוח מפני אחריות זו לגזקים. העניין עדיין לא הובא בפני בית המחוקקים בני-יורק. ראה:

"For Whose Benefit" (Rockefeller Stewart Poposal) 1970

הערה: בשנת 1964 הוקמה ועדה בינמשרדית (משרד המשפטים ומשרד העבודה) לבדוק אפשרות שינוי ההסדר הקיים לפי מותנה פיצוי הנפגע באשמת הפוגע. בשנת 1966 הגישה הוועדה דו"ח בו הציעה להעביר את ענין פיצוי נפגעי תאונות דרכים למוסד לבטוח לאומי, דוגמת פיצוי נפגעי תאונות עבודה, אולם ההצעה נגזה. המכון למחקרי חקיקה ומשפט השוואתי בשיתוף עם המוסד לבטוח לאומי מכין מחקר מקיף בנושא זה, לבדיקת אפשרות הגשת הצעת חוק לפיה יהא זכאי הנפגע לפיצויים אף בהעדר אשם מצד הפוגע.

### בינלאומי פומבי

בריה"מ: משפט בינלאומי סוציאליסטי

בברית-המועצות נשמעות לאחרונה דעות בדבר הצורך לכונן משפט בינלאומי סוציאליסטי נפרד. לדעת התומכים ברעיון, יש לעצב את עקרונות המשפט הבינלאומי ברוח תורת לנין ותוך כפיפות אידיאולוגית למאבק המעמדי. ברית-המועצות חזקה דיה, לפי דעה זו, כדי להביא להחלתו של משפט בינלאומי סוציאליסטי כזה אף על מדינות קפיטליסטיות. ראה:

Kojevnikov, Blischenko, Sozialism i Sovremennoe Mezdunarodnoe Pravo  
(1970) Sovetskoe Gosudarstvo i Pravo, No. 4, p. 88

## הקהילה האירופית: שינויים בדיני החברות

מועצת שרי החוץ של הקהילה האירופית (C.E.E.) קבעה במרץ 1969 מספר הנחיות לענין חוקי החברות של מדינות הקהילה. בצרפת ובאיטליה תורגמו הנחיות אלו לחקיקה בדצמבר 1969. חקיקה זו עוסקת בעיקרה בשלושה נושאים: פירסום, הגנת צד שלישי ועילות לבטלות החברה. ההוראות חלות על כל סוגי החברות שאחריהן חברה מוגבלת (במניות או בערבות).

(1) פרסום: החברות חייבות לפרסם בבולטיין מיוחד מספר פרטים כגון: תזכיר ותקנות, מני מנהלים וגמר תפקידם, מני מבקרים, תקציב החברה, החלטות בדבר פירוק ושמות המפרקים. פרסום זה בא בנוסף לרשומים אצל רשם החברות (באיטליה) או ספר המסחר (Registre du commerce — בצרפת).

(2) הגנת צד שלישי: באופן עקרוני נקבע כי חברה אחראית כלפי צד שלישי בגין פעולות האורגנים שלה גם אם אורגנים אלה חרגו מסמכותם, ובלבד שצד שלישי לא ידע בפועל או לא היה עליו לדעת מנסיבות המקרה כי האורגנים חרגו מסמכותם. אין ידיעה קונסטרוקטיבית מעצם הפרסום.

(3) בטלות החברה: הוכנסה אחידות באשר לעילות לבטלות החברה. נקבעה רשימה סגורה של עילות לבטלות החברה (בטלות שהיה בה משום חידוש לגבי המשפט האיטלקי אשר קודם לכן לא הכיר בעילות לבטלות החברה עצמה אלא לבטלות התזכיר בלבד) כגון: העדר תזכיר, אי-חוקיות המטרה, בצרפת, בעקבות ההתאמה להנחיות הנזכרות, לא יוסיפו עוד עילות המבטלות חוזה להיות גם עילות לבטלות חברה. ראה לגבי איטליה: *Banca, borsa e titoli di credito*, 1970, I, 129; *Rivista di diritto civile*, 1970, II, 61.

לגבי צרפת:

*Revue trimestrielle de droit commercial*, 1969, pp. 1009 et s.

## ארה"ב: כיבוש ותוקפנות

החלטת מועצת הבטחון מה-22 בנובמבר 1967 באשר לבעית המזרח התיכון, ושאלת הכיבוש הטריטוריאלי, נידונים לאחרונה בהרחבה על-ידי מזמחים במשפט הבינלאומי. הפרופ' קווינגסי רייט (Quincy Wright), במאמר המוקדש לבעית המזרח-התיכון, דן בנושא זה תוך כדי העלאת שיקולים משפטיים העושים, לפי הנראה, אי-צדק עם המציאות הקיימת באזורנו. במאמר אחד מבדיל סטפן שוובל (Stephen Schwebel) בין כיבוש תוקפני וכיבוש הגנתי. הוא מצביע על תוקפנות ארצות ערב כלפי ישראל ומחווה את הדעה שלאור תוקפנות זו מקבל הכיבוש הישראלי אופי הגנתי. ראה: Quincy Wright, *The Middle East Problem*, 64 (1970) *American Journal of International Law*, p. 270; Stephen M. Schwebel, *What Weight to Conquest*, *ibid*, p. 344.

## משפחה וירושה

איטליה : ילד שנולד מחוץ לנישואין

בית הדין החוקתי קבע כי סעיפים 467, 468 ו-577 לקודקס האזרחי, באותו חלק בו הם מפלים לרעה ילדים בלתי חוקיים, אינם תואמים את החוקה. מסעיפים אלה עלה כי בנו הבלתי חוקי של בן המוריש, או בנו הבלתי חוקי של אחי המוריש, אינם יורשים, כאשר הבן או האח אינם יכולים או אינם רוצים לרשת, ובהעדר צאצאים חוקיים אחרים. פס"ד זה מצמצם את מספר המקרים בהם מופלים ילדים בלתי חוקיים לרעה בקודקס האזרחי האיטלקי. ראה:

*Giurisprudenza Italiana* 1969, I, 1, 1220.

גרמניה : ילד שנולד מחוץ לנישואין

חוק לתיקון דיני המשפחה משנת 1969 מטיב מצבו של הילד שנולד מחוץ לנישואין. החוק מכיר בקרבת משפחה בין ילד שמחוץ לנישואין לאביו ולבני משפחתו, בעוד שקודם לכן נחשב הבן כבן אמו וכקרוב קרוביה בלבד. אך גם החוק החדש אינו נוטע את הילד בבית אביו, אינו מעניק לו את שמו ואינו מביאו תחת אפוטרופסותו של האב. על-פי החוק אין לאב הזכות להתערב בעניניו של הבן ואף לא זכות להחזקתו אלא אם בית המשפט סבור שהדבר יהיה לטובת הקטין. על-פי החוק החדש קיימות זכויות ירושה בין הילד והוריו, ואף בינו וצאצאיו לבין קרוביהם של האב והאם. ההגנה המוחלטת שהייתה נתונה קודם לכן לאב כנגד תביעת מזונות מצד הבן כי גם גבר אחר חי עם האם בתקופת העיבור נפלה. מעתה על בית המשפט לקבוע (למשל על-ידי בדיקת דם) מיהו אבי הילד, המתחייב כלפי הבן גם אם האשה לא חייתה רק עמו. המזונות נמדדים מעתה לפי מצב שני ההורים — בעוד שקודם לכן נקבעו לפי מצב האם בלבד — והיקפם ותקופתם הושוּוּ לאלה של הילדים שמנישואין. ראה:

*Bundes-Gesetz-Blatt*, I, 1243.

הערה: ההלכה היהודית משווה דינם של ילדים שנולדו מחוץ לנישואין לזה של ילדים שמנישואין (שו"ע חושן משפט, רעו, ו). זכויותיו של ילד שנולד שלא במסגרת נישואין לירושה ולמזונות, ומעמדו כלפי הוריו כשל כל ילד אחר. סעיף 3 לחוק הירושה, תשכ"ה—1965, קובע כי "לענין זכויות הירושה של ילד אין נפקא מינה אם בשעת לידתו היו הוריו נשואים זה לזה ואם לאו". כוונתו של המחוקק לתת זכות ירושה גם לילד שנולד תוך הפרת חובת הנאמנות שבנישואין, היינו גם לילד שנולד כאשר בתחילת ההריון היתה אמו נשואה לאיש שאיננו אביו, אך יתכן כי כוונתו זו אינה מתבטאת די הצורך בלשון הסעיף. גם החוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות), תשי"ט—1959, משווה דינו של ילד שנולד שלא מנישואין לזה שנולד מנישואין, ואילו חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב—1962, אינו דן בדבר. לגבי לא יהודים חל בארץ דין ערם, ולגבי נכרים — דין מדינתם.

## איטליה : שוויון בין בני הזוג

החוקה האיטלקית קובעת בסעיף 29 כי הנישואין מבוססים על שוויון מוסרי ומשפטי בין בני הזוג. בהסתמך על סעיף זה בחוקה פסל בית הדין החוקתי סעיפי חוק אשר נגדו את עקרון השוויון. בית הדין החוקתי פסל את סעיף 559 לקודקס הפלילי הקובע כי אשה הבוגדת בבעלה צפויה למאסר עד שנה אחת. סעיף זה נגד את עקרון השוויון באשר בגידת הבעל אינה מהווה ע"פ הקודקס הפלילי, סעיף 560, עבירה פלילית, אלא אם נעשתה בדרך המהווה עלבון חמור לאשתו, כגון אם החזיק את פילגשו בביתם המשותף, או במקום אחר באופן שהדבר גלוי וידוע לרבים. סעיף 560 עצמו נפסל בפס"ד מאוחר יותר יחד עם הסיפא של סעיף 559 שקבע עונש כפול לאשה הבוגדת דרך קבע. בפס"ד אחר פסל בית הדין החוקתי את סעיף 151 לקודקס האזרחי כמנוגד לעקרון השוויון בין בני הזוג. סעיף 151 קבע כי בין העילות שעל פיהן זכאי הבעל לבקש הפרדה חוקית (Separazione Legale) נמנית גם בגידת האשה בו. הקודקס לא הקנה זכות דומה לאשה, להוציא את המקרה בו בגידת הבעל נעשתה בדרך הפוגעת ועולבת באשה באופן חמור. ראה:

*Giurisprudenza Italiana*, 1969, I, 414-416; *Lex*, 1969, IV, 96

הערה: חוק שווי זכויות האשה, תשי"א-1951, קובע שאינו בא לפגוע בדיני איסור והיתר לנישואין ולגירושין. בהתאם לכך אם בגדה האשה בבעלה חייב הבעל על-פי ההלכה לגרש אותה, ולא תעמוד לאשה האגבנה שהבעל מחל לה או שהסכים להתנהגותה מתחילה (שו"ע אבן העזר, יא, א). לעומת זאת הבעל הבוגד באשתו אינו חייב לגרשה, אלא אם כן קיים חשש שיאבד רכושו ולא יוכל לפרנס את אשתו החוקית (אבן העזר קגד, א, הגהת הרמ"א). חוסר השוויון הוא תוצאה ממבנה המשפחה היהודית שהיא ביסודה פוליגמית אך לא פוליאנדרית.

## עבודה \*

צרפת : חוק המחזק מעמדם של נציגי העובדים

בנובמבר 1969 נתקבל בצרפת חוק החל על נציגי העובדים וכן על חברי ועד הפועלים בתוך המפעל ועל נציגי האיגודים המקצועיים, והבא לחזק מעמדם כלפי המעביד. על-פי החוק החדש, כאשר הללו מועסקים בחוזה לזמן קצוב, זקוק המעביד לאישור ועד העובדים כאשר אין ברצונו להאריך את החוזה מעבר לזמן הקצוב. בהעדר אישור זה נעשית ההכרעה בדבר על-ידי המפקח על העבודה (Inspecteur de travail). כן קובע החוק כי על המעביד המפטר את מי שהחוק חל עליו להראות כי הנסיבות מצדיקות את הפיטורין. בכך העביר החוק את הנטל מהעובד למעביד, באשר עד כה על העובד המפטר היה להראות כי הפיטורין לא היו מוצדקים. ראה:

*Jurisclasseur Periodique*, 1969, III, 36087

\* תיקון טעות: במשפטים, כרך ב', חוברת 1, עמ' 183, נאמר כי חוק חופשה שנתית, תשי"א-1951, סעיף 3, מעניק חופשה של 28 יום בעד שנת העבודה השמינית ואילך. צ"ל: בעד השנה השביעית - 21 יום; בעד השנה השמינית ואילך - יום נוסף לכל שנת עבודה עד לחופשה של 28 יום.

הקרה: באופן כללי אין בשיטתנו הוראות מיוחדות לענין פיתורי נציגי עובדים, וחלים עליהם הדינים הרגילים, כפי שהם מצויים בחוקי העבודה, בהסכמים קיבוציים או בהסכמים אישיים. הוראה ברורה דומה מצויה רק בסעיף 17 לחוק ארגון הפיקוח על העבודה, תשי"ד-1954, לגבי נציגי עובדים המשתתפים בוועדת בטיחות לפי החוק.

צרפת: חלוקת מניות לעובדי מפעל ממשלתי

בינואר 1970 נתקבל חוק בענין חלוקת מניות לעובדי מפעל המכוניות רנו (Regie Renault). יש לציין כי מפעל רנו לא הוקם כחברה לפי חוק החברות הצרפתי אלא בדומה לרשות סטטוטורית בישראל. המפעל נמצא כולו בבעלות ממשלתית, ופעולתו כשל מחלקה ממשלתית, אלא שהוענקה לו מכוח החוק אישיות משפטית משלו. על רקע זה יש ענין מיוחד להוראות החוק החדש. גם לאחר חוק זה נשאר 'רנו' רשות סטטוטורית ולא הפך לחברה, למרות העובדה שעתה יש למפעל הון מחולק למניות. להון ולמניות הללו אין משמעות משפטית מקובלת ע"פ המשפט המסחרי. ע"פ החוק מחולק חלק מהמניות — חלק שאינו יכול לעלות על יותר מרבע ההון — לעובדי המפעל ע"פ קריי-טריננים שעדיין לא הוגדרו בצורה מדויקת אלא נתנו בחוק באופן כללי. בעלי המניות יכולים להעבירם רק לעובדי המפעל וגם זאת רק לאחר זמן מסוים. אין לבעלי המניות זכות הצבעה באסיפה הכללית מאחר שאין כלל אסיפת בעלי מניות ברנר. לבעלי המניות זכות לשלוח נציגים לדירקטוריון של המפעל. בעלי המניות זכאים לרווחים כאילו היתה זו חברה. יש לציין שכבר התעוררה שאלת התאמת חוק זה לחוק שנתקבל בשנת 1967 בענין שיתוף העובדים במפעל (ראה: משפטים, כרך ב', חוב' 1, עמ' 182). ראה: Dalloz, 1970, p. 43.

הקרה: למרות שמטרת החוק — עידוד העובדים על-ידי שיתופם ברווחי המפעל — קיימת ומופעלת גם בישראל, לא מצינו עדיין בחוק הישראלי חלוקת מניות לעובדי רשות סטטוטורית (דוגמת רשות השידור).

## עונשין

אנגליה: רפורמה בענישה

הצעה כי שופטים הגוזרים עונש של מאסר עולם יהיו מוסמכים לקבוע תקופת מאסר מינימלית שאותה יהיה חייב הנשפט לרצות בכל מקרה, הועלתה על-ידי זקן השופטים. כיום, רבים מהשופטים למאסר עולם משתחררים למעשה אחרי תקופת מאסר קצרות הרבה יותר, מסיבות שונות. כן הצע על-ידי זקן השופטים לבטל את עונשי החובה ולהעניק לשופטים חופש רב יותר במתן העונש. ראה: The Times, 22.4.70, p. 1.

הקרה: בשיטתנו עונש של מאסר עולם הוא בן 20 שנה, פרט למקרה שהוא בבחינת עונש חובה (ס' 2 לחוק לחיקוק דיני העונשין (דרכי ענישה), תשי"ד-1954. עונשי חובה והנם חמשה יצאת דופן בשיטתנו אך לאחריהם רב יותר מספר המקרים בהם המצוק קובע עונש כזה. ראה למשל ס' 16 לפקודת הסמים המסוכנים (ע"פ החיקוק

משנת תשכ"ח—1968); ס' 10 לחוק לתיקון דיני עונשין (עבירות זנות), תשכ"ב—1962.

בפקודת התעבורה ישנן הוראות אחדות בדבר עונשי מינימום, אך יחד עם זאת ניתנת במקרים רבים הסמכות לבתי המשפט לסטות מעונשי מינימום אלה בנסיבות מיוחדות או מטעמים מיוחדים שעל בית המשפט לפרטם בגזר הדין (ראה למשל סעיפים 39, 63, 64, לפקודת התעבורה (נוסח חדש)).

#### צרפת: סנקציות נגד מפגינים

בינוי 1970 נתקבל בצרפת חוק המכונה "למנוע צורות חדשות מסוימות של עבריינות". חוק זה מחמיר עונשם של היוזמים, המארגנים והבוטלים חלק מרצונם בהפגנות אלימות הפוגעות ברכוש או בנפש. החוק מטיל על המפגינים גם אחריות כספית לנזקי הגוף או הרכוש הנגרמים עקב מעשיהם. אם המפגינים מחזיקים אדם במעצר נגד רצונו צפויים הם למאסר משנתיים עד מאסר עולם — בהתאם לאורך תקופת ההחזקה הבלתי חוקית. בתנאים מסוימים צפוי בעל המקום שבו הוחזק העצור שלא כחוק לעונש דומה. כן קובע החוק כי אם תוך כדי הפגנה מסינים המפגינים גבול דירה פרטית או מקום ציבורי צפוי כל אחד מהם לעונש כפול מזה שצפוי היה לו אילו ביצע את העבירה כיחיד, שלא במסגרת ההפגנה. ראה:

*Journal officiel*, 1970, p. 5324

הערה: העבירות הקשורות בהתקהלויות בלתי חוקיות ובהפגנות מצויות בעיקר בסעיפים 79—88 לפ.ח.פ. והן קובעות עונשים חמורים למדי. למשל מתקבלים הגורמים נזקים לבנין ספינה, מסילת ברזל וכי' צפויים לעשר שנות מאסר (לפי תיקון החוק בשנת 1966 היו הם צפויים למאסר עולם). אין אצלנו הוראה מיוחדת בדבר תשלום נזקים לנפגעים בנפש או ברכוש (פרט להוראות הכלליות של פקודת הנזיקין). באנגליה קיים חוק מיוחד לפיצוי נפגעי מהומות מקופת המדינה בשם *The Riot Damages Act, 1886*.

ראה רשימה על חוק זה ב- *Crim. L. R.* 1970. 336.

#### צרפת: חטיפת מטוסים

בינוי 1970 קיבלה צרפת חוק המטיל עונש מאסר מחמש עד עשר שנים על חוטפי מטוס, מתקיפיו או המחבלים בו. חוק זה נותן תוקף פנימי לחתימת צרפת על אמנת טוקיו מ-14.9.1963 בדבר עבירות ומעשים אחרים הנעשים נגד מטוסים.

הערה: ביולי 1970 נחפרטמה הצעת חוק הסיס (עבירות ושיפוט), תש"ל—1970, המאמצת לחוק הישראלי הפנימי את ההוראות הכלולות באמנת טוקיו משנת 1963, שישראל חתומה עליה. כן מאמצת הצעת החוק, כשינויים מסוימים, הוראות הכלולות בהצעת אמנה חדשה שנתקבלה במרס 1970 במונטריאול, קנדה, על-ידי הוועדה המשפטית של האירגון הב"ל לתעופה אזרחית בנושא מניעתו וענישתו של שוד אוירי (חטיפת מטוסים) (ההצעה טרם הפכה לאמנה). ראה: *ה"ח תש"ל*, מס' 889, עמ' 196.

## צבא

קונגרס האגודה הבינלאומית למשפט פלילי צבאי ולדיני מלחמה

בסוף חודש מאי השנה נערך בדבלין הקונגרס החמישי של האגודה הבינלאומית למשפט פלילי צבאי ולדיני מלחמה. באגודה זו חברים מ-25 מדינות וביניהם אף מִישראל. בקונגרס השתתפו כ-250 איש, שופטים ופרקליטים, אנשי מחקר וייעוץ. במליאת הקונגרס נידונו שתי בעיות מרכזיות: א. הציות לפקודות צבאיות במשפט הפנימי ובהתאם לדיני המלחמה; ב. מושג "המלחמה" ומושג ה"לוחם" בסכסוכים צבאיים מודרניים. קבוצות העבודה של הקונגרס עסקו בשני נושאים: א. ההגנה על זכויות האדם במלחמה מודרנית; ב. התפתחות מושג הלוחם.

הפרקליט הצבאי הראשי של צה"ל, שהשתתף בקונגרס, דבר על תרומת ישראל להתפתחות מושג הלוחם בדיני המלחמה. ניתן לסכם את דבריו כדלקמן: חשיבותה המעשית של ההבחנה במשפט הבינלאומי בין לוחם מוגן לבין מחבל שאינו מוגן מתבטאת בכך שאין להעניש את הראשון על מעשיו אלא אם נעשו בניגוד לדיני המלחמה, אך לעומת זאת ניתן להעניש את השני – ואף להטיל עליו עונש מוות – על פעולותיו הפוגעות בבטחון המדינה בידה נתפס. אולם, כיוון שבתי-המשפט הצבאיים של ישראל אינם נוהגים להטיל עונש מוות על המחבלים אנשי אירגוני הטרור, שאינם לוחמים מוגנים, איבד מושג הלוחם את חשיבותו המעשית לטובת הלוחם הבלתי מוגן. בכך ניתן לראות צעד קדימה בהתפתחות עקרונות האנושיות בדיני המלחמה.

## ראיות

אנגליה: הודאה שהושגה בדרך של פיתוי

רתיעת המשפט האנגלי מפני הודאות שנתנו בהשפעת השאה ופיתוי מצידו של איש מרות הביאה לפסילתה כראיה של הצהרה בכתב שנעשתה על-ידי נאשם לאחר ששאל את השוטר: "אם אתה הצהרה האם תשחררוני עכשיו בערבות?" ונענה בחיוב. בית המשפט לא ראה בעובדה שהנאשם, ולא השוטר, העלה את שאלת השחרור בערבות כנוטלת את אלמנט הפיתוי וההשאה מהסיטואציה. ראה:

*R. v. Zaveckas* [1970] 1 W.L.R. 516

הערה: הפסיקה בארץ אף היא קבעה כי ההבטחה לשחרר את הנאשם בערבות עשויה לפגוע ב"רצון החופשי" הנדרש ע"פ ס' 9 לפקודת העדות כדי שההודאה תהיה קבילה (ראה, למשל, ע"פ 307/60 חפץ יאסין נ. חיד"מ, י"ז פד"י, 1541, 1553, 1554). אולם בניסיונות שתוארו בענין *Zaveckas* מסתבר שההלכה המקומית היא כנראה שונה, כפי שעולה מע"פ 467/69 טקסון נ. מדינת ישראל, כ"ד פד"י (1), 95. אמנם חזר כאן בית המשפט על ההלכה כי הבטחה לשחרר את הנאשם בערבות עולה לכדי השאה ופיתוי, אולם השופט לגודי הוסיף (בעמ' 99, 100 שם) כי במקרה שהנאשם הוא שהעלה את שאלת השחרור בערבות היה נוטה לדעה שתשובתו החיובית של איש המשטרה על השאלה לא היתה בגדר השאה הפוסלת את ההודאה "כי הרי אין בזה אלא מתן אינפורמציה על-פי בקשה שממנו אינה משתמעת כוונה להפעיל לחץ על הנחקר".

## המכון למחקרי חקיקה ומשפט השוואתי

### מחקרים שנסיימו

#### חברות ממשלתיות

ראה : משפטים, כרך ב', חוברת 1, עמ' 187.

הוועדה להכנת הצעת חוק חברות ממשלתיות, בראשותו של פרופ' א. ברק, סיימה את עבודתה. דו"ח הוועדה, שהוכן בסיוע המכון למחקרי חקיקה ומשפט השוואתי, נמסר לשרי האוצר והמשפטים. הדו"ח יפורסם בקרוב על-ידי המכון.

### מחקרים חדשים

1. פיצויים לנפגעים בתאונות דרכים. המכון בשיתוף עם המוסד לביטוח לאומי חוקר את המצב המשפטי והעובדתי בישראל ובמספר מדינות אחרות, בקשר לתשלום פיצויים לנפגעים בתאונות דרכים. המחקר יבדוק בעיקר את הבעיות הנובעות מן השיטה המשפטית המתנה תשלום פיצויים לנפגע ברשלנותו של הפוגע, ויבחן הצעות לשינוי השיטה הקיימת. המחקר הוזמן על-ידי המוסד לביטוח לאומי.

החוקר הראשי : פרופ' יצחק אנגלרד. חוקר : מר יעקב נויגבוירן.

2. השפעת הציונות על המשפט בישראל. המטרות וההיסטוריה של התנועה הציונית השפיעו במידה ניכרת על תוכנו של המשפט בישראל. המחקר יבדוק השפעה זאת כפי שבאה לידי ביטוי בתחומים שונים : המשפט הקונסטיטוציוני, דיני אורחות ושבועות, דיני מקרקעין, דיני חינוך ועוד.

חוקר ראשי : ד"ר אליהו לחובסקי.

3. כפיית גט על הבעל. נקודת המוצא של מחקר זה היא ההלכה היהודית המתנה תוקפם של גירושין, לבקשת האשה, במתן גט על-ידי הבעל. תיבדקנה הבעיות הנובעות לעתים מן הצורך לכפות על הבעל מתן גט בניגוד לרצונו. המחקר, שיכלול גם מחקר-שדה, יבדוק את הבעיות מבחינה משפטית, היסטורית וחברתית. חוקר ראשי : פרופ' זאב פלק. חוקר : מר דן שגוט.

4. החוראות הקונשיות בפקודת התעבורה. המחקר יעסוק בהחלתן של עבירות התעבורה הלכה למעשה. בעיקר יבדוק המחקר את הנושאים הבאים : מדיניות המשטרה

#### ידיעות במשפט

באשר להגשת אישומים נגד זכריני תנועה, עמדת התובעים במשפט בעת הדיון לקביעת העונש, ומדיניות הענישה של בתי המשפט. לבסוף יבדוק המחקר את יעילות ההליכים המשפטיים מהגשת האישום ועד למתן פסק דין. חוקר ראשי: ד"ר דן ביין. חוקר: מר דן שניט.

#### פרסומים חדשים<sup>1</sup>

- J. Weisman, The Condominium Law: A Study of Its Operation*  
(142 pp.)<sup>2</sup> IL. 6.00 — \$ 2.00  
*Israeli Reports to the Eighth International Congress of Comparative Law* (in English, French and German; edited by S. Z. Feller; 256 pp.) IL. 18.00 — \$ 6.00

יהושע ויסמן, חוק המקרקעין, תשכ"ט—1969: מגמות והישגים (139 עמ')<sup>3</sup> — 10 ל"י

#### פעילות אחרת

1. ועדה מטעם המכון עוסקת בהכנת שיטה אחידה של אזכורים בפרסומים משפטיים. יו"ר הוועדה: פרופ' ג. טדסקי. מזכיר הוועדה: מר דן שניט. הוכנה טיוטא והפצה לשם קבלת הערות. העבודה עתידה להסתיים בקרוב ותפורסם על ידי המכון.
2. המכון מקבל באורח שוטף ממוסד המשפטים תזכירים של הצעות חוק. הערותיהם של מורי הפקולטה למשפטים מועברות, באמצעות המכון, למשרד המשפטים.
3. המכון קיים סידרת הרצאות וסמפוזיונים על נושאים משפטיים. מהם בשיתוף עם משרד המשפטים.

- 1 בהזמנות, בצירוף התמורה, נא לפנות למכון למחקרי חקיקה ומשפט השחאתי, הפקולטה למשפטים, האוניברסיטה העברית, ירושלים.
- 2 ספר זה נחפרסם בעברית במשפטים, כרך א', חוברת 3, וכרך ב', חוברת 1. תדפיסים ניתנו לרכוש מאת המכון למחקרי חקיקה ומשפט השחאתי, במחיר 6 ל"י.
- 3 ספר זה התפרסם באנגלית ב-3, vol. 5, No. 3, Israel Law Review.